

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК НОВА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

А. І. Швець, к. е. н., доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка, Angela.Shvets@lnu.edu.ua, orcid.org/0000-0002-8879-0734

Методологія дослідження. Методологічною основою дослідження послугувала концепція сталого розвитку, яка розглядає соціально-економічний розвиток як суспільні зміни, що відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність теперішніх та майбутніх поколінь. Конкретними методами дослідження стали: метод абстракції – при встановленні сутності циркулярної моделі економіки; функціональний аналіз – при висвітленні зв'язку євроінтеграційних процесів та переходу до циркулярної економіки України; кампаративістики – при виокремленні переваг переходу української економіки до моделі циркулярної економіки.

Результати. Центральною темою дослідження постало питання про значне підвищення ефективності використання ресурсів в ЄС, що передбачає перехід на циркулярну економіку та означає легкість переробки, повторного використання, демонтажу та відновлення продукції і має замінити традиційну лінійну модель, що домінувала в економіці до цього часу.

Показано, що для збереження ресурсів в ЄС необхідно перейти до моделі регенеративного зростання. Це означає не використовувати більше, ніж дає планета в реальному часі, скоротити споживання ресурсів та удвічі збільшити повторне використання матеріалів у найближче десятиліття. У зв'язку з цим, проаналізовано Європейський зелений курс (ЄЗК) з точки зору можливостей та загроз для України в основних сферах: енергетика, промисловість, транспорт, сільськогосподарська політика, біорізноманіття, забруднення, фінанси, торгівля. Надано рекомендації щодо використання можливостей та уникнення загроз основним стейкхолдерам в Україні та ЄС.

Новизна. Проаналізовано нову політику ЄС і політику України у сфері циркулярної економіки. Враховуючи кращі європейські практики, надано рекомендації Україні щодо переходу від традиційної (лінійної) економіки до нової моделі. Встановлено, що загалом політика України у сфері циркулярної економіки має формуватися і реалізовуватися комплексно в контексті європейських трендів.

Практична значущість дослідження полягає у запровадженні принципів циркулярної економіки в Україні із одночасним впровадженням ЄЗК, що разом із модернізацією виробництва має спричинити позитивний економічний ефект – підвищити конкурентоспроможність вітчизняного виробництва та сприяти розвитку економіки країни.

Ключові слова: циркулярна економіка, економіка замкнутого циклу, нова економічна модель, відходи, ресурси, повторна переробка, ресурсозберігаючі технології, екологічні виклики, глобальні загрози, організація виробництва.

Постановка проблеми. Циркулярна економіка є новою економічною моделлю, в якій головним є повторне використання матеріалів, а також створення доданої вартості за допомогою нових послуг та інтелектуальних рішень. Це впливає з потреби організації виробництва таким чином, щоб відходи

одного ставали ресурсами для іншого, зводячи до мінімуму потребу у нових видах сировини. Такий факт спричинив актуальність переходу до циркулярної економіки в Європейському Союзі, а процес євроінтеграції України передбачає перехід до цієї нової моделі економіки, яка базується на ресурсо-

зберігаючих технологічних рішеннях, що мало б підвищити конкурентоспроможність вітчизняного виробництва і зменшити ризики, що виникають у зв'язку з глобальними екологічними змінами і загрозами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адаптацію європейського досвіду циркулярної економіки в Україні аналізували В. Руда, Т. Яремчук і М. Бортнікова [1], стан розвитку циркулярної економіки в нашій країні охарактеризував М. Залунін [2], організаційно-правові аспекти циркулярної економіки висвітлювали Я. Федорчук і Д. Серветник [3], про циркулярну економіку як невід'ємний шлях українського майбутнього в аспекті глобалізації обґрунтовували М. Варфоломєєв і О. Чуріканова [4], передовий міжнародний досвід циркулярної економіки як напряму промислової модернізації описували С. Лихолат і Л. Семенюк [5].

Формулювання мети статті. Мета даної статті – розкрити сутність циркулярної моделі економіки, показати переваги переходу української економіки до цієї нової моделі, висвітлити зв'язок євроінтеграційних процесів та переходу до циркулярної вітчизняної економіки, проаналізувати нову політику ЄС і кроки України у сфері циркулярної економіки, надати рекомендації щодо переходу від традиційної (лінійної) економіки до циркулярної (кругової) економіки в нашій країні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Циркулярна економіка окреслюється як нова модель економічного розвитку, основою якої є створення нових альтернативних економічних підходів щодо відновлення та раціонального споживання ресурсів з необхідною умовою зведення до мінімуму негативного впливу діяльності людини на навколишнє середовище. Цього можна досягти, концентруючись у виробництві на продуктах і послугах, які мінімізують відходи та різні види забруднень, спрямовуючи свої зусилля на відновлення ресурсів, переробку вторинної сировини, повному переході на використання відновлених джерел енергії тощо.

Циркулярна економіка є частиною Четвертої промислової революції, мета якої – підвищити не тільки раціональність використання ресурсів, в тому числі і природних, а й досягти швидкого, системного, прозорого

і передбачуваного розвитку економіки. Звучить сміливо, особливо якщо врахувати те, скільки факторів загалом впливає на розвиток будь-якої економіки, але радимо розглядати цей підхід радше як ідеальну модель, до якої слід прагнути в реальності. В цьому плані циркулярна економіка дозволяє створити нові бізнес-моделі не тільки через зменшення використання сировини та ресурсів, але їх повторне використання та захист екології. Це відомі способи підвищення ефективності економічних процесів, але ключовим тут є новий підхід до споживання продуктів та зміна споживачьких звичок, коли люди вже тяжіють до мінімуму речей вдома, до мінімуму речей в сумці та машині, до капсульного гардеробу, до повторного використання речей, їх ремонту, переробки, що міняє вектор розвитку традиційного бізнесу на бізнес нової моделі, з великою кількістю робочих місць, що дуже важливо на сучасному етапі України та на перспективу. Це, насамперед, сприятиме розвитку малого бізнесу, соціальних підприємств та спричинить позитивний вплив на добробут населення. Таким чином, виділяємо основні переваги циркулярної економіки:

- значна економія матеріалів,
- повторне ресурсокористування,
- стимулювання інновацій,
- задоволення потреб населення,
- зростання економіки та доходів та ін.

Для України перехід до циркулярної економіки означає розвиток перспективних сфер переробки та прибуткових напрямів діяльності, наприклад:

- папір, картон, пластик – в Європі переробляють до 50%, у нас все ще дуже мало – час перетворювати це на бізнес;
- будівельне сміття – найбільший за обсягом вид відходів у Європі, проте на відміну від європейців, ми не так успішно справляємося із завданнями утилізації такого роду матеріалів, хоча дроблення будівельного сміття, сортування і перепродаж (на підсіпку, дорогу і повторне будівництво) – це стабільний і прибутковий бізнес;
- вживаний одяг: H&M і Marks & Spence збирають використаний одяг, з якого витягують пряжу, волокна для утеплювачів, автопромисловості тощо;
- органічні відходи – це потенційні

джерела натуральних добрив для сільського господарства. Раціональне використання такого ресурсу допоможе Україні скоротити імпортозалежність цілої галузі, згладити ціновий тиск на сільськогосподарських виробників задля підвищення конкуренції в секторі добрив і скоротити використання мінеральних добрив, які можуть мати негативний вплив на навколишнє середовище;

– ремонт і відновлення побутової техніки існує, але в промислових масштабах ніхто цього не робить. Відновлені побутові товари за конкурентною ціною – це хороший і прибутковий продукт;

– автомобільні шини необхідно переробляти. З них, наприклад, можна робити мати для спортивних майданчиків і вдруге продавати [3].

Бачимо, що традиційне підвищення ефективності використання ресурсів змінюється завдяки новому підходу до цього питання, забезпечуючи переробку, повторне використання, демонтаж, відновлення продукції, що є основою циркулярної економіки. Так, протягом кількох років у межах вимог Угоди про асоціацію з ЄС в Україні розвивається нормативно-правова база поводження з відходами. Зокрема, створена Національна стратегія управління відходами до 2030 року, Національний план управління відходами до 2030 року, Закон України «Про житлово-комунальні послуги» та проект Закону України «Про управління відходами». Всі ці нормативні акти мають на меті прискорити рух країни до європейських стандартів екологічної безпеки.

У 2019 році в ЄС було започатковано стратегію, в основі якої циркулярна економіка висвітлюється як ресурсоефективна економіка, в якій у 2050 році буде нульовий баланс викидів парникових газів, а економічне зростання буде відокремлене від використання природних ресурсів. Потреба у таких змінах виникла через швидкі кліматичні зміни, пов'язані зі збільшенням рівня викидів парникових газів у ХХ столітті через діяльність людини. Це має забезпечити Європейський зелений курс (ЄЗК), що є найповнішою та найамбітнішою програмою захисту клімату та довкілля в ЄС.

Україна в процесі євроінтеграції має приєднатися до цього курсу, проголосивши в

Національній економічній стратегії намір досягти кліматичної нейтральності до 2060 року. Проте, такий перехід може стати величезним викликом для нашої країни через застарілі технології у промисловість, низьку якість державного управління та занадто амбітні цілі, запропоновані Євросоюзом для України [6].

У Плані пріоритетних дій українського Уряду, прийнятому на початку 2021 року, одним із кроків у напрямку євроінтеграції визначено участь України в ЄЗК. Заходи, які будуть запроваджені в рамках ЄЗК, мають на меті: зробити екологічні продукти нормою в ЄС; розширити користувацькі можливості споживачів; зосередитися на секторах, які використовують багато ресурсів і де є високий потенціал їх повторного використання (електроніка та ІКТ, батареї, транспортні засоби, пакування, пластмаси, текстиль, будівництво та будівлі, їжа, вода та поживні речовини); забезпечити менше відходів та ін [7].

Європейська Комісія наголосила, що ЄЗК має бути спрямований на більш стійку, зелену та цифрову Європу, що передбачає рішення, які не тільки корисні для економіки, але й для довкілля. Це означає незмінність «зеленого» курсу та дотримання графіку впровадження важливих компонентів ЄЗК як основи циркулярної економіки. Такий підхід підтримала і низка держав-членів ЄС, включаючи Німеччину та Францію [8, с.10].

2021 рік з точки зору участі України в ЄЗК можна охарактеризувати як перехід від гучних декларацій до більш прагматичних підходів та вибору декількох напрямків майбутньої співпраці між Україною та ЄС у рамках ЄЗК. Найбільш проактивну позицію можна відзначити з питання застосування до України механізму вуглецевого коригування імпорту (СВАМ). Співпраця та підтримка спостерігається і в тих питаннях, які критично важливі для ЄС в плані досягнення цілі – кліматично нейтральної Європи. Пріоритетними визначено такі сфери, як енергетика, зміна клімату, промислова політика, в той час як щодо значної частини сфер (біорізноманіття, нульове забруднення) не пропонується жодних нових ініціатив, а наголос робиться на необхідності виконання «домашнього завдання» відповідно до Угоди про асоціацію України та ЄС [9].

Важливим є включення пріоритетних сфер ЄЗК до секторальних політик. Найбільше це спостерігається у секторі енергетики та енергоефективності. В Україні у 2021 році було прийнято Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів, Стратегію з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, Національну економічну стратегію до 2030 року. Усі ці стратегічні документи намагалися врахувати останні тенденції ЄЗК. У лютому 2021 року за підсумками сьомого засідання Ради асоціації було визначено декілька сфер спільного інтересу в рамках ЄЗК, а саме енергоефективність, водень, вугільні регіони у стані переходу, промислові альянси та архітектура кліматичного врядування. Європейська комісія визначила Україну одним із пріоритетних партнерів у майбутній водневій економіці ЄС. Тому зараз активно проводиться робота над розробкою стратегічних документів із виробництва та використання водню в Україні, а Міністерство енергетики України приєдналось до Європейського альянсу з чистого водню. Водночас і міжнародні, і національні експерти зазначають, що виробництво водню має бути спрямоване не на експорт, а на декарбонізацію промисловості в Україні.

У липні 2021 року Європейська комісія оприлюднила проєкт регламенту про механізм вуглецевого коригування імпорту (СВАМ), що дало поштовх для більш змістовних дискусій щодо загроз для українського бізнесу та підрахунків можливих втрат. Було створено робочу групу щодо СВАМ. Українська сторона основним аргументом щодо незастосування СВАМ до України називає особливу ситуацію у зв'язку з дією між Україною та ЄС Угоди про асоціацію. Тоді ж Україна та ЄС підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо стратегічного партнерства у сировинній галузі та відповідну Дорожню карту. Документ передбачає надання технічної допомоги Україні для формування сприятливого інвестиційного клімату у сировинному секторі та удосконалення законодавчої бази для інвесторів; проведення тренінгів для українських компаній та бізнес-асоціацій, які хочуть приєднатись до Європейського альянсу сировини та Євро-

пейського альянсу акумуляторів. Ці домовленості – яскравий приклад реалізації ЄС власної стратегії із забезпечення доступу до критичних сировинних ресурсів. Від уряду України можна лише сподіватися кроків для забезпечення партнерства на умовах постачання товарів з доданою вартістю, а не лише сировини [9].

Українські міста можуть бути рушіями зеленої трансформації та скорочення викидів парникових газів. Так, наприкінці січня 2022 року очільник Вінницької міської ради підписав декларацію про Зелений курс міста. Вінниця стала першим містом в Україні, що виступило з такою ініціативою. Згідно декларації, департаменти міської ради при розробці стратегічних та програмних документів мають враховувати питання пом'якшення клімату та адаптації до його змін. Важливо, що крім декларації, є більш детальна дорожня карта, де визначено всі зацікавлені сторони, вказано заходи, відповідальних за виконання та терміни імплементації. Також цікаво, що окремо виділено освітній напрям. Сама дорожня карта, яка прийнята на виконання Зеленого курсу міста, встановлює перед підрозділами міської ради конкретні завдання до 2030-го року [10].

Таким чином, циркулярна економіка, яка передбачає приєднання до Європейського зеленого курсу або Green Deal – це не про обмеження. Green Deal, чи Ukrainian Green Deal, який ми маємо розробити, – це про розвиток, насамперед. Фактично це «зелена» трансформація всіх секторів економіки. Жоден сектор економіки не має залишитися без цієї трансформації. Це і сільське господарство щодо утримання поживних речовин, вуглецю і закису азоту в ґрунтах, і енергетика, декарбонізація енергетики, розвиток зеленої енергетики тощо [11].

Є декілька рівнів подальшого розвитку подій щодо долучення України до Green Deal:

1. Стратегічний рівень, що забезпечуватиметься розробкою Дорожньої карти з Green Deal для України. Документ може розроблятися за аналогією з Зеленим порядком денним для Західних Балкан. Він обов'язково має містити низку пріоритетних напрямків співпраці (флагманських ініціатив), які цікаві і Україні, і Європейському Союзу. Це може

бути співпраця у водневій енергетиці, єдина система торгівлі викидами парникових газів, створення додаткового кластера природоохоронної мережі NATURA 2000 (так звана асоційована NATURA 2000 чи NATURA 2000+), інтеграція українських виробників у промислові ланцюги постачання ЄС, долучення до «Хвилі реновацій» тощо.

2. Процес синхронізації, який забезпечуватиметься виконанням «домашнього завдання» України в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і міжнародних договорів у сферах, які дотичні до Європейського зеленого курсу (промислової політики, енергетика, транспорт, сільське господарство, відходи, боротьба із забрудненням, кліматична політика, діджиталізація тощо). У цьому процесі необхідно врахувати той факт, що Green Deal – це динамічний інструмент, і зараз відбувається і буде відбуватися багато змін, які Україні потрібно враховувати та тримати руку на пульсі щодо усіх останніх тенденцій та нововведень, щоб потім не наздоганяти ЄС у тій чи іншій сфері.

3. Долучення до Green Deal через локальні ініціативи, зокрема на рівні міст, яким відводиться окреме місце в процесі імплементації Зеленого курсу [12]. В ідеалі необхідне поєднання усіх трьох напрямків.

Українські міста можуть бути на крок попереду від загальнонаціональних політичних процесів і впроваджувати невеликі ініціативи на місцевому рівні, які б забезпечили синхронний розвиток із містами ЄС в процесі переходу до циркулярної економіки.

В ЄЗК для рівня міст можна виділити три основні інструменти. Це Європейський кліматичний пакт, який об'єднує суспільство для досягнення кліматичної нейтральності Європи до 2050 року, Угода зелених міст та Новий європейський Баугауз. Відповідно під ці інструменти є європейське фінансування. Вони допомагають містам в їх зеленій трансформації. Угода зелених міст, схожа на Угоду мерів, але з фокусом не на енергоефективність та клімат, а на питаннях довкілля у місті. Йдеться про зниження забруднення повітря та води, шумового забруднення, про збільшення зелених зон. Цю програму підписали вже десятки мерів європейських міст. Вона досить гнучка, місто само

визначає, що йому цікаво і найбільше потрібно. Ідея Нового європейського Баугаузу в тому, щоб поєднувати в архітектурі красиве з енергоефективним із максимальним залученням громадян. В ЄС проводять конкурси, на яких люди подають свої ідеї з упорядкування громадських просторів чи стилів [10].

Розуміємо, що запровадження принципів циркулярної економіки в Україні неможливе без впровадження ЄЗК, що разом із модернізацією виробництва має спричинити позитивний економічний ефект: по-перше, при повторному використанні вже одноразово спожитих ресурсів підприємство економить на їх закупівлі та зменшує залежність від постачальника, при цьому вартість компанії, витрати на виробництво та використання відходів можуть значно скоротитися; по-друге, це зменшує навантаження на навколишнє середовище, вирішує проблему використання відходів та збереження ресурсного потенціалу країни.

Висновки. Досвід запровадження циркулярної економіки в європейських країнах дозволяє оцінити зміни, де розбудова нової моделі економіки стає одним з найбільш пріоритетних завдань, а саме: 1) держава як головний драйвер «зеленого» розвитку має змінювати структуру державних закупівель та орієнтуватися на екологічні особливості виробництва; 2) органи законодавчої та виконавчої влади мають розробити законодавче та нормативно-правове забезпечення функціонування циркулярної економіки, використовуючи досвід європейських країн, гармонізуючи правові та інституційні системи; 3) суб'єкти господарювання мають передбачати зміни в кон'юктурі ринку та глобальних трендів, модернізуючи своє виробництво та інвестуючи у переробку; 4) відбувається формування нових бізнес-моделей – від простих, пов'язаних із заміною одних комплектуючих на інші, сировини та матеріалів, до складних, що передбачають формування нових ланок виробництва в межах підприємства та повну чи часткову зміну технологічного процесу; 5) зміна структури запиту на робочу силу, поява нових фахівців із проектування виробництва; 6) створення фінансово-кредитних установ та розроблення програми фінансування проектів з переробки

відходів або з інших напрямів їх утилізації [3].

Таким чином, організація виробництва на основі нової моделі циркулярної економіки, на відміну від лінійної, дозволить оптимально утилізувати відходи, зменшити дефіцит ресурсів, особливо природних, зменшити негативний вплив на довкілля та досягти за рахунок інновацій конкурентних переваг на міжнародних ринках.

Література

1. Руда М., Яремчук Т., Бортнікова М. Циркулярна економіка в Україні: адаптація європейського досвіду. [Електронний ресурс] Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2021, № 3(1), С. 212-222. – Режим доступу: <https://science.lpnu.ua/uk/smeu/vsi-vypusky/vypusk-3-nomer-1-2021/cyrkulyarna-ekonomika-v-ukrayini-adaptaciya-yevropeyskogo>
2. Залунін М.М. Сучасний стан розвитку циркулярної економіки в Україні. [Електронний ресурс]. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019, №23, Ч.1, С. 166-170. Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/37.pdf
3. Федорчук Я., Серветник Д. Циркулярна економіка. Організаційно-правові аспекти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.businesslaw.org.ua/circle-economic-t/>
4. Варфоломєєв М.О., Чуріканова О.Ю. Циркулярна економіка як невід'ємний шлях українського майбутнього в аспекті глобалізації. [Електронний ресурс]. Ефективна економіка, 2020, №5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7929>
5. Лихолат С.М., Семенюк Л.О. Циркулярна економіка як напрям промислової модернізації: передовий міжнародний досвід. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/230935>
6. Алеканкіна К., Ткаченко Я. Зелений курс в ЄС та Україні: виклики та перспективи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://voxukraine.org/zelenyj-kurs-v-yes-ta-ukrayini-vyklyky-ta-perspektyvy/>
7. Circular economy action plan. European Commission. An official EU website. Режим доступу: https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en
8. Європейський зелений курс: можливості та загрози для України. Аналітичний документ. Квітень 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.rac.org.ua/uploads/content/571/files/europea-n-green-dealuafinal.pdf>
9. Андрусевич Н. Шанс на «зелене» лідерство: як Україна адаптується до нових кліматичних вимог ЄС. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/12/14/7131510/>
10. Зелений курс Вінниці: деталі декларації.

Режим доступу: <https://ua-energy.org/uk/posts/zeleniy-kurs-vinnytsi-detali-deklaratsii>

11. Україна приєднується до «зеленого курсу» Європи Green Deal – що це значить, пояснив міністр. Режим доступу: <https://kanal.com.tv/uk/ukraina-prisoedinit-sya-k-zelenomu-kursu-evropy-green-deal-cho-to-eto-znachit-poyasnil-ministr-video/>

12. Андрусевич Н. Перший рік Green Deal: як Україна інтегрується у нову екологічну політику ЄС. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/12/21/7117835/>

References

1. Ruda, M., Yaremchuk, T., & Bortnikova, M. (2021). Tsyrkuliarna ekonomika v Ukraini: adaptatsiia yevropeiskoho dosvidu. Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku. 3(1), 212-222. Retrieved from <https://science.lpnu.ua/uk/smeu/vsi-vypusky/vypusk-3-nomer-1-2021/cyrkulyarna-ekonomika-v-ukrayini-adaptaciya-yevropeyskogo> doi.org/10.23939/smeu2021.01.212
2. Zalunin, M.M. (2019). Suchasnyi stan rozvytku tsyrkuliarnoi ekonomiky v Ukraini. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. (23), Ch.1, 166-170. Retrieved from http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/37.pdf
3. Fedorchuk, Ya., & Servetnyk, D. (n.d.). Tsyrkuliarna ekonomika. Orhanizatsiino-pravovi aspekty. Retrieved from <https://www.businesslaw.org.ua/circle-economic-t/>
4. Varfolomieiev, M.O., & Churikanova, O.Yu. (2020). Tsyrkuliarna ekonomika yak nevidiemnyi shliakh ukrainskoho maybutnioho v aspekti hlobalizatsii. Efektyvna ekonomika, (5). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7929> doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.200
5. Lykholat, S.M., & Semeniuk, L.O. (n.d.). Tsyrkuliarna ekonomika yak napriam promyslovoi modernizatsii: peredovyi mizhnarodnyi dosvid. Retrieved from <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/230935>
6. Alekankina, K., & Tkachenko, Ya. (n.d.). Zeleniy kurs v YeS ta Ukraini: vyklyky ta perspektyvy. Retrieved from <https://voxukraine.org/zelenyj-kurs-v-yes-ta-ukrayini-vyklyky-ta-perspektyvy/>
7. Circular economy action plan. European Commission. An official EU website. Retrieved from https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en
8. Yevropeyskyi zeleniy kurs: mozhlyvosti ta zahrozy dlia Ukrainy. Analitychnyi dokument. Kvitень 2020. Retrieved from <https://www.rac.org.ua/uploads/content/571/files/europea-n-green-dealuafinal.pdf>
9. Andrusivych, N. (n.d.). Shans na «zelene» liderstvo: yak Ukraina adaptuietsia do novykh klimatychnykh vymoh YeS. Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/12/14/7131510/>
10. Zeleniy kurs Vinnytsi: detali deklaratsii. (n.d.). Retrieved from [https://ua-](https://ua-energy.org/uk/posts/zeleniy-kurs-vinnytsi-detali-deklaratsii)

energy.org/uk/posts/zelenyi-kurs-vinnytsi-detali-deklaratsii

11. Ukraina pryiednaietsia do «zelenoho kursu» Yevropy Green Deal – shcho tse znachyt, poiasnyv ministr. Retrieved from <https://kanal.com.tv/uk/ukraina-prisoedinitysya-k-zelenomu-kursu-evropy-green-deal->

chto-eto-znachit-poyasnil-ministr-video/

12. Andrusevych, N. (2020). Pershyi rik Green Deal: yak Ukraina intehruietsia u novu ekolohichnu polityku YeS. Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/12/21/7117835/>

CIRCULAR ECONOMY AS A NEW MODEL OF UKRAINIAN ECONOMY DEVELOPMENT IN THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS

A. I. Shvets, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv

Methods. The methodological basis of the study was the concept of sustainable development, which considers socio-economic development as social change that occurs within the limits determined by the ability of ecosystems to recover, absorb pollution and support the lives of present and future generations. Specific research methods used are as follows: the method of abstraction – in establishing the essence of the circular model of the economy; functional analysis – in highlighting the relationship of European integration processes and the transition to a circular economy of Ukraine; comparative studies – while highlighting the benefits of the transition of the Ukrainian economy to a model of circular economy.

Results. The central theme of the study was a significant increase in resource efficiency in the EU, which involves the transition to a circular economy and means ease of recycling, reuse, dismantling and recovery and should replace the traditional linear model that has dominated the economy so far. It is investigated that in order to save resources in the EU it is necessary to move to the model of regenerative growth. This means not using more than the planet provides in real time, reducing resource consumption and doubling the reuse of materials in the next decade. In this regard, the European Green Course (EGC) was analyzed in terms of opportunities and threats to Ukraine in key areas: energy, industry, transport, agricultural policy, biodiversity, pollution, finance, trade. Recommendations on using opportunities and avoiding threats to major stakeholders in Ukraine and the EU are provided.

Novelty. The new EU policy and the policy of Ukraine in the field of circular economy are analyzed. Taking into account the best European practices, recommendations were given to Ukraine on the transition from the traditional (linear) economy to the new model. It is established that in general Ukraine's policy in the field of circular economy should be formed and implemented comprehensively in the context of European trends.

Practical value. In the study is the introduction of the principles of the circular economy in Ukraine with the simultaneous introduction of EGC, which together with the modernization of production should have a positive economic effect - increase the competitiveness of domestic production and promote economic development.

Keywords: circular economy, closed cycle economy, new economic model, waste, resources, recycling, resource-saving technologies, environmental challenges, global threats, organization of production.

Надійшла до редакції 02.02.22 р.